

Bremanger kommune

JournalpostID: 21/11894
Sakshandsamar: Tom Joensen
Dato: 29.10.2021

Saksframlegg

Saksnr.	Utval	Møtedato
133/21	Formannskapet	04.11.2021

Framlegg til ny forskrift for tildeling av tilskot til frivilligsentralar - høyring

Kommunedirektøren sitt framlegg til vedtak:

Bremanger formannskap sender inn høyringssvar til Kulturdepartementet basert på dei vurderingar som går fram av saksutgreiinga.

Bremanger kommune støttar modell 1 i utgreiinga av finansieringsmodellar, men føreset at ramma i Statsbudsjettet til føremålet vert auka dersom det kjem til fleire frivilligsentralar.

Bremanger kommune ber kulturdepartementet om å endre krava i forskrift om tilskot til frivilligsentralar med ei løysing som er meir tilpassa frivilligsentralar som er både kommunale og foreiningar/stiftingar.

Bakgrunn for saka:

Kulturdepartementet har send forslag til ny forskrift om tildeling av tilskot til frivilligsentralar på høyring, med høyringsfrist 12. november 2021.

Forskrifta skal gjelde frå 01.01.2022.

Kulturdepartementet skisserer fire ulike modellar for tildeling av tilskotet, men vurderer to av desse som mest tenlege. Departementet ønskjer innspel frå høyringsinstansane på kva modell dei meiner er best egna til å oppnå føremålet med tilskotsordninga.

Formannskapet 04.11.2021:

Handsaming:

FSK- 133/21 Vedtak:

Samrøystes vedtak:

Bremanger formannskap sender inn høyringssvar til Kulturdepartementet basert på dei vurderingar som går fram av saksutgreiinga.

Bremanger kommune støttar modell 1 i utgreiinga av finansieringsmodellar, men føreset at ramma i Statsbudsjettet til føremålet vert auka dersom det kjem til fleire frivilligsentralar.

Bremanger kommune ber kulturdepartementet om å endre krava i forskrift om tilskot

til frivilligsentralar med ei løysing som er meir tilpassa frivilligsentralar som er både kommunale og foreiningar/stiftingar.

Aktuelle lover, forskrifter avtale mm:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-forskrift-for-tilskudd-til-frivilligsentraler/id2867310/>

Saksopplysningar:

Kulturdepartementet har utreda og vurdert fire modellar for tildeling av tilskotet:

Modell 1

Fordeling etter same prinsipp som før 2017 – eit fast beløp per frivilligsentral. Denne ordninga er enkel, ubyråkratisk og godt kjend. Ei slik fordeling sikrar at alle eksisterande frivilligsentralar framleis kan rekne med tilskot til vidare drift. Samstundes vil det fortsett vere store forskjellar mellom kommunar. Denne modellen er innretta slik at tilskot til nye frivilligsentralar anten må resultere i lågare tilskot til alle, eller at ramma må aukast tilsvarande. Ein slik mekanisme kan føre til press på ordninga.

Modell 2

Fordele tilskotet til kommunar etter innbyggjartal, men øymerke tilskotet til frivilligsentralar. Denne ordninga er også enkel og ubyråkratisk, men ein del kommunar vil få et tilskot som ligg langt lågare enn tidlegare tilskot for ein frivilligsentral. Ei slik fordeling krev at kommunen eller andre stiller med vesentleg større eigendel for å finansiere ein frivilligsentral. Ei slik fordeling vil vere i strid med intensjonen i Stortinget sitt vedtak.

Modell 3

Gje ein minstesats til alle kommunar med minst ein frivilligsentral. Minstesatsen skal, saman med lokal finansiering, dekke utgifter til ein sentral, og vere på same nivå som tidlegare tilskot per frivilligsentral. Resten av ramma vert fordelt likt på alle landets eksisterande frivilligsentralar. Ei slik fordeling sikrar drift av eksisterande frivilligsentralar, men kan opplevast urettferdig for dei kommunane som i dag har relativt lågare dekning av frivilligsentralar i sin kommune. Likt modell 1 vil oppretting av nye frivilligsentralar føre til press på ordninga.

Modell 4

Gje ein minstesats til alle kommunar med minst ein frivilligsentral. Minstesatsen skal dekke utgifter til ein sentral, saman med lokal finansiering, og vere på omtrent same nivå som tidlegare tilskot per frivilligsentral. Resten av ramma vert fordelt likt etter innbyggjetal, men tilskotet vert øymerka frivilligsentralen/ane. Ein slik modell gjev ei meir lik fordeling av tilskot per innbyggjar, men sikrar framleis eit tilbod om frivilligsentral i alle kommunar.

Kulturdepartementet vurderer modell 1 eller modell 4 som mest hensiktsmessig. Modell 1 er svært lik dagens fordeling, medan modell 4 inneber større endringar. Kulturdepartementet ønskjer innspel frå høyringsinstansane på kva modell dei meiner er best egna til å oppnå føremålet i tilskotsordninga.

Andre forslag som vert nemnd spesielt i høyringa:

Lokal finansiering

Kulturdepartementet føreslår å vidareføre kravet om 40 prosent lokal finansiering, slik det var i ordninga før 2017.

Stillingsprosent til dagleg leiar

Tilskotet til frivilligsentralar har historisk vore knyta til stillingsprosent hjå dagleg leiar. Kulturdepartementet ønskjer å bidra til meir lokalt handlingsrom ved å la det vere opp til den einskilde frivilligsentral kva stillingsprosent dagleg leiar og/eller andre tilsette ved frivilligsentralen skal ha. Dette gjer det mogleg for frivilligsentralane å sjølv prioritere korleis tilskotet best kan nyttast.

Gratis utlån av frivilligsentralen sine lokale

Kulturdepartementet er kjend med at mange frivilligsentralar driv utstrekt utlån av lokale og utstyr til lag og foreiningar i kommunen. Kulturdepartementet ønskjer å forskriftsfeste denne praksisen ved å for det første slå fast at frivilligsentralen skal ha tilgang på fysiske lokale. Korleis desse lokala skal sjå ut kan vurderast ut frå lokale behov, men dei bør vere opne og tilgjengelege for ålmenta og kunne fungere som ein møteplass for innbyggjarane. Derneft vert det føreslege eit krav om at lokale finansierte og drifta gjennom tilskot etter denne forskrifta, *så langt det er praktisk mulig*, vert gjort tilgjengeleg for gratis utlån til frivillige organisasjonar når frivilligsentralen sjølv ikkje brukar lokala.

Krav om organisering

Det er føreslege innført eit krav om at alle frivilligsentralar skal ha eit eige styre, avhalde årsmøte, ha eigne vedtekter, ha eige rekneskap og ha eigen årsrapport. Ein må og bruke ordet frivilligsentral, nærmiljøsentral eller liknande i namnet på sentralen.

Kulturdepartementet har og formulert et føremål med støtteordninga;

«Tilskuddsordningen skal bidra til å skape gode og forutsigbare rammevilkår for frivilligsentraler. Frivilligsentralene skal stimulere til frivillig innsats, være åpne møteplasser for befolkningen og være et bindeledd mellom kommunen og frivillig sektor».

Vurdering:

Status i Bremanger:

Bremanger kommune har i dag ein frivilligsentral, Bremanger Frivilligsentral. Kommunen står som eigar av sentralen og den er organisert under kultureininga. Frivilligsentralen samarbeider tett med kommunen sine tenester og har godt samarbeid og jamleg kontakt med det frivillige organisasjonslivet og fungerer som ein nettverkbygger, koordinator og tilretteleggar.

Bremanger kommune har også vedteke å ha eit styre og ressursgruppe for frivilligsentral. Her er det personar som representerer frivillige lag og organisasjonar og leiaren i frivilligsentralen har sekretærfunksjon for ressursgruppa. I ressursgruppa sit personar med frivillig engasjement, fire representantar frå grendelag, frivillige lag og organisasjonar og to politisk valde representantar. Oppgåva til styre- og ressursgruppa er å komme med innspel om behov som frivilligheita har og bidra med samhandling mellom frivilligheita og kommunen. Frivilligsentralen lagar eiga årsrapport som vert presentert for formannskapet. Kommunen ser nytta ved å få innspel på det frivilligheita er god på og måten vi kan skape aktivitet ilag framfor å vere representert i ulike råd og styrer i Bremanger kommune. Gode døme: Lågterskeltilbod i og samarbeid med bibliotek, drift av BUA i samarbeid med frivillige og tverrfaglege prosjektsamarbeid med einingane.

I høyringsnotatet presiserer kulturdepartementet frivilligsentralane sin rolle og trekk særleg fram funksjonen som bindeledd og kontaktpunkt for frivillige aktørar, samt at frivilligsentralane skal vere eit serviceorgan og ikkje ein konkurrent til frivillige organisasjonar sine aktivitetar. Dette er i tråd med kva intensjon Bremanger kommune har for sin frivilligsentral, det vert lagt stor vekt på at frivilligsentralen skal vere ei støtte og ein samarbeidspart til lag og organisasjonar, samt til einskilte uorganiserte frivillige. Kommunen støttar også at frivilligsentralen skal ha ei koordinerande rolle når det gjeld kurs og kompetanseheving for det frivillige livet i lokalsamfunnet.

Måten frivilligsentralen er organisert på i Bremanger er såleis i stor grad i samsvar med intensjonane som Kulturdepartementet uttrykker.

Tidlegare vurdering av finansieringsordninga:

Landsstyret i KS uttalte 8.november 2019 at dei var positive til at fleire øyremerka tilskot skulle innlemmast i kommunesektorens rammetilskot. Dette legg til rette for reelle lokalpolitiske prioriteringar. Dei var derimot kritiske til at tilskotet til frivilligsentralane skulle fordelast etter innbyggjartalet. Dette ville bety en vesentleg omfordeling, og at

mange mindre kommunar sto i fare for å måtte legge ned sine sentralar. Det er i dag stor variasjon mellom kommunane m.o.t. tal frivilligsentralar. Nokre har fleire, medan 43 kommunar ikkje har frivilligsentral. I dag vert det tildelt kr. 440 000 per sentral. I forhold til innbyggjartal har nokre kommunar mykje og nokre lite. Løyvinga til føremålet i 2021 er på 206,8 millionar kroner. Stortinget har bede regjeringa sikre finansiering av frivilligsentralar i både store og små kommunar. Dersom alle kommunar skal ha ein sentral og en slik innføring skal gjerast utan at det blir mindre pengar til fordeling blant dei sentralane som allereie finst, så må det tilførast ekstra midlar. Ein mogleg modell kan vere å gje eit fast tilskot til alle kommunar, medan resten av tilskotet vert fordelt etter innbyggjartal. Spørsmålet er på kva nivå det flate tilskotet skal liggje. Kulturdepartementet bør berekne modellar med eit flatt tilskot i ulike størrelsar og konsekvensane for det resterande innbyggjartilskotet, både med dagens bevilgningsramme og med ein høgare bevilgningsramme.

Prioritering av modell i høyringa:

Kommunedirektøren si vurdering er at modell 4 er den modellen som gir kommunane størst lokalpolitisk handlingsrom, medan modell 1 er den som gjev noverande struktur for frivilligsentralar størst føreseielegheit når det gjeld statleg finansiering av eksisterande frivilligsentralar. Då det er uklart kva konsekvensar modell 4 faktisk vil gje, meiner eg modell 1 er den mest føreseielege for kommunen. Men dersom målsettinga er å ha frivilligsentralar i alle kommunar, så må løyvinga i statsbudsjettet aukast opp tilsvarande.

Kommunedirektøren støttar målsettinga med den nye ordninga: *«Tilskuddsordningen skal bidra til å skape gode og forutsigbare rammevilkår for frivilligsentraler. Frivilligsentralene skal stimulere til frivillig innsats, være opne møteplasser for befolkningen og vere et bindeledd mellom kommunen og frivillig sektor.»*

Likevel bør det ikkje vere slik at ei framtidig innretning av tilskotsordninga skal stille formelle krav til kva ein frivilligsentral skal vere. Prinsipielt bør det vere lokal fridom til å organisere sentralane slik det fungerer best ut frå lokale forhold. Kommunelova sine reglar avspeglar prinsippa om at den einskilde kommunen i størst mogleg grad skal ha fridom til sjølv å organisere eiga verksemd.

Kommunane har ei særstilling som sjølvstendig folkevald organ og omsynet til det kommunale sjølvstyret inneber at når kommunane vert gjevne oppgåver, så skal det ikkje regulerast for mykje og for detaljert. Kommunane bør sikrast handlefridom slik at dei sjølv kan utforme oppgåveløysing og tenestetilbod etter lokal føresetnader og behov. Prinsippet om rammestyring er og lovfesta i kommunelova kapittel 2.

I rettleiar for statleg styring av kommunesektoren står det: *«Det bør vere opp til kommunen og fylkeskommunen å bestemme hvilke virkemidler som skal brukes og hvordan tjenestetilbudet skal utformes til det beste for innbyggerne. Handlingsrom er nødvendig for at kommunen skal kunne se de forskjellige tjenestene i sammenheng og finne løsninger som er tilpasset lokale behov. Det bør derfor ikke innføres pålegg om bestemte måter å løse oppgavene på.»*

I høyringsnotatet er det føreslege ein del formalkrav som kommunedirektøren vurderer ein ikkje bør støtte. Dett gjeld m.a. å: Ha eige styre, avhalde årsmøte m.v. Ein kommunal frivilligsentral må ha styringslinjer og organisering som heng saman med annan kommunal organisering og ha ei administrativ leiing på lik line med andre kommunale tenester.

Elles støttar kommunedirektøren at det er viktig med lokalt handlingsrom ved at det er opp til den einskilde kommune kva stillingsprosent dagleg leiar og ev. andre tilsette ved

frivilligsentralen skal ha. Dette gjer det mogleg å prioritere best mogleg bruk av tilskotet.

Elles vurderer ei intensjonen med gratis utlån av frivilligsentralen sine lokale er god, men ein ser det likevel som utfordrande å praktisere dette på ein god måte utanfor bemanna opningstider. I Bremanger har frivilligsentralen eigne lokalar, men brukar t.d. Rådhuset og biblioteket til møte, kurs og arrangement. Frivillige lag og organisasjonar har fri bruk av lokalar eigd av Bremanger kommune i dei ulike grendene og enkelte disponerer og eigne lokale. Ein er såleis skeptisk til at ei slik ordning skal forskriftsfestast, då det kan skape forventningar som ikkje er råd å imøtekomme.

Økonomiske konsekvensar av framlegg til vedtak:

Ikkje relevant.